

פ ר ו ט ו ק ו ל מ ס 39

מישיבת ועדת הכנסת, שהתקיימה ביום ג',
י' בסיון תשי"ב - 3.6.52, בשעה 8.30.

נ ר כ ח י מ :

- ד . בר-רב-האי - יו"ר
 - י . אורי
 - פ . רוזן
 - י . בר-יהודה
 - ג . טברסקי
 - י . שפירא
 - ר . צברי
 - ב . אזניה
 - ע . איכילוב
 - א . רוזאל-נאור
 - י . בן-צבי
 - י . כסה
 - ח . רובין
 - א . רימלט
 - י . הררי
 - א . סטופ
 - ש . לורנץ
- י . שפרינצק - יו"ר הכנסת
 - ב . מינץ - סגן יו"ר הכנסת
 - ז . שפר - סגן יו"ר הכנסת

מ ר ז מ נ י מ :

- י . הררי
- מ ר קרן-צבי - ממשרד המשפטים
- מ . רוזטי - סגן מזכיר הכנסת

ס ד ר ה י ו מ :

- א . קביעת ועדה לטיפול בהצעת לסדר היום.
- ב . סדר יומה של ועדת הכנסת
- ג . אינצידנט חברת הכנסת ח. למדן.
- ד . סדרי עבודת הכנסת.

ה י ו י ר ד . בר-רב-האי :

אני פותח את הישיבה.

לפני שאנו צוברים לסדר-היום שנקבע, נסדר עניינים פורמליים קטנים. בהצעות לסדר היום במליאת הכנסת ביום ד' התקבלה החלטה שוועדת הכנסת תקבע לאיזה וועדה להעביר את ההצעות לסדר-היום כדלקמן: (א) הצעת חבר הכנסת גוברין: שאלת חלוקת הדלק. (ב) הצעת חבר הכנסת רוקח: ההגבלות בתחבורה העירונית והבינעירונית.

פ . רוזן :

אני מציע להעביר את ההצעה הראשונה לוועדת הכלכלה, ואת ההצעה השנייה לוועדת השרותים.

ע . איכילוב :

אני תומך בהעברת ההצעה הראשונה לוועדת הכלכלה. את ההצעה השנייה אני מציע להעביר לוועדת הפנים.

ה י ו י ר ד . בר-רב-האי :

ביחס להגבלות בתחבורה העירונית והבינעירונית

קיימות שתי הצעות: ההצעה האחת להעביר את הבעייה לוועדת הכלכלה וההצעה השנייה להעבירה לוועדת הפנים. אני מעמיד להצבעה את שתי ההצעות.

ה צ ב ע ה

5	-	בעד העברה לוועדה לכלכה
4	-	בעד העברה לוועדת הפנים

ה ו ח ל ט:

להעביר את שאלת חלוקת הדלק ואת שאלת ההגבלות בתחבורה העירונית והבינועירונית - לוועדת הכלכלה.

סדר יומה של ועדת הכנסת

היו"ר ד. בר-רב-האי: נשיאות הכנסת פנתה בבקשה לכלול בסדר-יומה של הוועדה את הסעיפים הבאים: (א) ניסוח השאלות; (ב) תשובות בכתב על השאלות. מכיון שאיננו כאן אף אחד מהנשיאות אנו כוללים את הסעיפים בסדר-היום.

אינצידנט חברת הכנסת ח. למדן

ג. טברסקי: ברצוני להעמיד על סדר-יומה של ועדת הכנסת את פרשת האינצידנט עם חברת הכנסת חנה למדן, ואני שואלת את היו"ר וועדת הכנסת, ד. בר-רב-האי, כיצד תגיב הוועדה על כך, שבאחת מהופעותיה הותקפה חברת הכנסת ח. למדן באופן פומבי. האם חל עליה חוק חסינות חברי הכנסת במקרה זה?

היו"ר ד. בר-רב-האי: ועדת הכנסת אינה יכולה לדון במקרים ממין זה, מאחר שהמקרה לא קרה בין כתלי הכנסת ולא בין חברי הכנסת. בה בשעה שהדבר לא קרה בין תחומים אלה, אין לוועדת הכנסת כל אפשרות להתערב, אלא להביע את צורה העמוק על אפשרות של קיום מקרה כזה בתחומי המדינה. עד כמה שאני יכול לשפט מן העתונות, סתמה הגב' למדן לעצמה כל דרך לפעולה משפטית על-ידי זה שהיא עצמה אינה רוצה לתת עדות ואינה מגלה את שם המתקיף.

י. בר-יהודה: אני מודיע כי סיעתי תתרוך חקירה ותבדוק איזה משתי הוורסיות אשר הופיעו בעתונות היא נכונה. אם נמצא שוורסיה זו המאשימה את מישהו מחברי מפלגתי נכונה - ישא אותו אדם בעונשו.

ועכשיו לעצם העניין. לי נדמה, כי בכל מקרה שחבר כנסת נפגע לא על-ידי השלטונות, שאז מחובתנו להתערב, ולא על-ידי חברי הכנסת, יש להשאיר את האינסטיטובה לאותו אדם שנפגע.

א. רזיאל-נאור: ברצוני להגיד מלים אחדות על נושא זה, כי הוא קרוב מאד ללבבי, ואני שמחה מאד לשמוע שהפעם ועדת הכנסת מוצאת לנכון להגיב על זה תיכף ומיד. חברי הוועדה יודעים ודאי למה כוונתי. מצד אחד אני מסכימה לדעתו של היו"ר הוועדה. היה כאן הפרש יסודי. יש להבדיל בין שני המקרים (המקרה בין חברת הכנסת ע. מימון לביני והמקרה הנדון).

ז"י

המקרה הראשון היה בין שתי חברות כנסת, בתוך כתלי הכנסת ולענין חברי הכנסת. אף-על-פי-כן מצאה ועדת הכנסת לנכון ולמוסרי לשתק את הענין, והגישה את מסקנותיה בכתב בצורה אילמת כזאת, שרק מי שרצה קרא אותן מעל שלחנות הכנסת. ולולא ערנותו של חבר הכנסת רוזן היינו כולנו עדים לטכסט משונה. חבר הכנסת רוזן הסב תשומת לי לכתב, בו נאמר שאני צריכה עוד לקבל גם נזיפה. אני מקווה שבפעם זו לא יגיעו למסקנה זו. אילו לא הגיבה הכנסת בצורה כה שתקנית על אותו אינצידנט, שרק במקרה אני הייתי האובייקט לו - לא היו נשנים מקרים דומים בין הצבור הרחב. אלא, בשעה שיותר לחברת כנסת אחת לשלוח יד בחברת כנסת אחרת והכנסת עוברת על כך בשתיקה - אין לדרוש מבחור שהתרגש לא להפעיל את האינסטינקטים שלו בדרך שהובילו אותו.

אשר לברור בענין זה עצמו, אני חושבת כי מטב תחילה לשמוע מפי חברת הכנסת למדן עצמה מה היא דורשת מן הכנסת, בהתאם לצעדים שיאחד ובהתאם לחוק חסינות חברי הכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי: אין לנו דרך אחרת אלא להצטרף על כך שחברת הכנסת רזיאל-נאור איננה מרוצה מהחלטת ועדת הכנסת. ועדת הכנסת לא שיתקה את האינצידנט. היא מינתה ועדה מיוחדת שטפלה בענין. הוועדה הביאה מסקנות ברורות למדי. החלטות ועדת המשנה הונחו על שלחנות חברי הכנסת. אינני מבין את הדבורים על "הגכה אילמת" או "הכנסת שיתקה"? הכנסת לא שיתקה דבר. ועדת הכנסת תמצא לה תמיד לחובה להתערב בכל מקרה שיקרה בין כתלי הכנסת ובין חברי הכנסת. ביהס למקרה זה ובשלב זה תפקידנו מסתיים.

נוסף לזה, אנו רושמים לפנינו גם את הודעת חבר הכנסת בר-יהודה.

ועתה אנו עוברים לסעיף הראשון על סדר היום: סדרי עבודת הכנסת. בענין זה ישנה הצעה לחבר הכנסת אזניה.

סדרי עבודת הכנסת

ב. אזניה:

אצטמצם בתחום מצומצם מאד. אני רואה לפני את הפיגור של הכנסת בעבודתה חקיקה. אני רואה כי נמצאים כיום 23 חוקים בדירוגים שונים מהחדשים נובמבר, דצמבר, פברואר מרץ אפריל מאי. ואין להמנע מחוקים חדשים שיגיעו לדיון במליאה. כן, אני בא להזכיר לחברי הוועדה את החלטת ועדת הכנסת עוד מזמן התורף, בענין הגברת שעות עבודת הכנסת ביום ד'. בזמנו היה חשש לסיים את עבודת מליאת הכנסת ביום ד' בשעות מאוחרות וסיכמנו לחזור לענין זה בעונת הקיץ.

אני מציע הצעה קונקרטיה בענין זה, שהכנסת תתכנס ביום ד' בין השעות 4-7 אחה"צ, במקום השעות הנוכחיות 3-12, ועל-ידי- כך תנתן האפשרות למערכת שניה של ועדות לעבוד בין השעות 2-11. שינוי זה ישפיע על כל צורת עבודתנו בוועדות, ויאפשר גם הקלה מסויימת לוועדות המשנה המשלימות את עבודת מליאת הוועדה.

י. אורי: יש לי שאילתא, אל היו"ר הוועדה בטרם שאעבור לנושא הנדון.

בשבוע שעבר החליטה ועדת הכנסת להקדיש לדיון בחוק הפיקוח על מצרכים ושרותים את ישיבת הכנסת ביום ג' ולנהל את הולכות שלא לפי מפתח סיעתי. כיצד קרה שחרגנו מן המסגרת והקדשנו למסרה זו עוד ערב? שאלתי מופנית בזה אל היו"ר הוועדה, כיצד נוכל להבא למנוע דברים אלה, ומה היו הגורמים לזה במקרה הנוכחי?

ועכשיו לעצם הענין. כחבר לשתי וועדות: ועדת הכנסת וועדת הכלכלה אני נמצא במצב כזה, שבוועדת הכלכלה, לא דק שלא ממלאים

אינסיאטיבה עצמאית בהרבה מקרים, אלא שגם הנושאים העומדים על סדר-יומה של הוועדה אין אפשרות לחסלם. אנו זקוקים לימים נוספים, ואם עד עתה קבעה ועדת הכנסת את ישיבתה גם ביום ג' וגם ביום ד', לא נשאר לוועדת הכלכלה אלא לקבל את הצעת חבר הכנסת אזניה, לדחות את ישיבת מליאת הכנסת מ-3-11-52 לשעות אחרות ולקיים באותו זמן את ישיבותיה. אני חושב שאם לא נעשה כן, ונאלץ לקיים ישיבות אחרי ישיבת המליאה, לא ישאר איש, ולא תהיה בזה כל תועלת לעבודת הוועדה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אענה תחילה על החלק הראשון שבדברייך. אנו נפלנו הפעם קרבן של טעות מצערת. בסיכום הישיבה האחרונה כתוב כך: "הוחלט, להקריש לדיון זה את ישיבת הכנסת ביום ג' ולנהל את הויכוח שלא לפי מפתח סיעתי". היה פה ניצול מומנט של ויכוח בלתי סיעתי בצורה כזאת אשר מזהירה את חברי הכנסת מהענות לבקשה זו. החלטת ועדת הכנסת היתה ברורה למדי, אלא שהנשיאות לא פעלה לפיה. לאחר שראינו למה מביא ויכוח אישי, אני דורש את הקיצוב והפיקוח גם על הנאומים בכנסת. המקרה הזה ישמש לנו לקח טוב להבא.

י. בר-יהודה:

המדובר הוא לגבי הארכת זמן ישיבות הכנסת. הרי אנו לא פעם נתקלים בתופעה מנוגדת ההולכת ונשנית, שנשיאות הכנסת מקיימת הפסקות קצרות בין ישיבות המליאה. אנו מבזבזים על-ידי-כך את אותו הזמן היקר שהכנסת מחפשת לנצלוץ.

לכן, אני מציע, שוועדת הכנסת תקבל החלטה שכל החלטותיה מחייבות גם את נשיאות הכנסת מבחינה זו, פרט לסיבות מא/חשובות שגם אותן יש להביא בפני ועדת הכנסת.

אשר לעצם הצעת חבר הכנסת אזניה, אני ראשית כל מציע לא לדון בה עכשיו. אני מציע שיו"ר ועדת הכנסת, או יו"ר הוועדה לסדרי הבית יבררו תחילה עניין שנובעת לו חשיבות מרובה לגבי המשך עבודתנו, והוא, הגבלות התחבורה. אינני יודע אם יובטח שרות לחברי הכנסת וכיצד יבטח. לכן, עד שיבוררו כל הפרטים עם המוסדות הממשלתיים המתאימים אני מציע לדחות את הדיון לשבוע או עשרה ימים.

ע. איכילוב:

אני חושב כי גישתו של חבר הכנסת אזניה להבטחת יעילות יתר היתה מצומצמת אופקים. הוא תפס את הדבר במיעוטו. אני, למשל, נמנה בין אלה החושבים כי הכנסת נוהגת בזבזו זמן רב ועצום. אתן דוגמא אחת, לדעתי קטנה וחשובה: מדי שבועיים מוקדשת ישיבת מליאת הכנסת כולה לדיון בהצעות לסדר-היום. הישיבה מתקיימת בין השעות 12-3. כל זמן שרותי בכנסת השניה, במשך 8 חדשים, אינני זוכר הצעה אחת, הגיונית וצודקת, שנתקבלה לסדר-היום. אני מסיק מתוך זה שכל ישיבותיה של הכנסת ביום ד' הן חסרות טעם. למה להטריח את חברי הכנסת לבוא לישיבות ביום ד', להציע הצעות, ולהסבירן מעל דוכן הכנסת? אני מתפלא על אנשי הסיעה השלטת בבית הזה. תבוא היא ותגיד לחברי האופוזיציה: חבל על הזמן, הרי אפשר לנצל את אותו הזמן למטרות הרבה יותר פרודוקטיביות, לחוקק חוקים וכדומה. אני אומר לך, חבר הכנסת אזניה, עד שלא תוכיח הקואליציה שיש מקום להעלות לדיון בכנסת גם הצעות רציניות הבאות מצד האופוזיציה אל תבוא בטענות שאין עוזרים לכנסת בפעילותה. זוהי דוגמא כואבת לחוסר רצינות של הרוב בבית הזה, ולחוסר רצון לשיתוף פעולה עם האופוזיציה כדי להתמיד את יעילות העבודה בכנסת.

זו הערה אחת. ועוד דבר: חבר הכנסת בר-יהודה הזכיר כבר את סיום ישיבות הערב לפני המועד שנקבע. אני רוצה להזכיר לחברי הוועדה, שהכנסת החליטה לקיים אחת לשבוע את ישיבותיה עד 11 בלילה. חבר הכנסת רוזן תמן בזמנו בהצעה זו בכל תוקף, ואף דחה כל נימוקים של חוסר ידיים עובדות. אגב, מבחינה טכנית לא נעשו כל סידורים עד היום. אילו הזמינה מזכירות הכנסת 3-4 קצרניות כדי שתאמנה במקצוען וכן הבטחת יתר הסידורים המתאימים היו היום ידים עובדות.

ע. איכילוב:
בשבוע שעבר לא היו מספיק סעיפים לסדר היום, והפסיקו את ישיבת הכנסת. אקח לדוגמא את החוק לניהול מוסדות ציבוריים. החוק מוכן בוועדה עוד לפני שבועיים. כמו-כן סעיף הפרדסנות, ואם נתחיל ב-9.30 סעיף ונגמור אותו ב-10.15 יש לנו טענות? לפני זמן מה עלתה הצעה לקיים את ישיבות המליאה ביום ד' בין השעות 1-4 אחה"צ, זה מאפשר את ישיבת הוועדות עד 1.

בסיכום, אני מקבל את דעתו של חבר הכנסת בר-יהודה. כמו-כן אני מציע שהנשיאות תשמע את הערותינו ונתחזר לדון בפרשה זו בישיבה שניה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
אני רוצה להחזיר את חברי הוועדה לנקודת המוצא. חבר הכנסת אזניה הציע להרחיב את מסגרת הזמן לישיבת הוועדות.

ג. טברסקי:
אשר לזאת חבר הכנסת אזניה, ברור לנו שיש להגביר את יעילות עבודתה של הכנסת, ובעיקר עיבוד החוקים בוועדות. נמצאים כיום חוקים בוועדות ואין הזמן מספיק לדיון בהם. קורה שמתחילים לדון בחוק ונאלצים להפסיק את הדיון כעבור שתיים. העבודה אינה מתקדמת. לכן, הצעת התוספת הזאת של 4 שעות מאפשרת עוד מערכת שלמה לעבודת הוועדות. קיימים בין היתר חוקים אשר עצם העלתם לקריאה שניה היא נחוצה וקובעת דברים. אזכיר לדוגמא את שני החוקים: הצעת חוק הנכים (תגמולים ושיקום) (תיקון) והצעת חוק משפחות היילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום) (תיקון). לשם גמירת הדיון דרושים למעלה משתיים דיון, ועל-ידי תוספת ארבע שעות נקבל עוד מערכת ישיבות. אשר לטענתו של חבר הכנסת בר-יהודה, בקשר לתחבורה, אני משוכנעת שאם נתלים על שעות ישיבת הכנסת ימצא מי שידאג לתחבורה.

י. בן-צבי:
בעקבות הערת היושב-ראש אומר גם אני כי עיקר הבעיה היא הגברת יעילות פעולת הוועדות. אתן דוגמא ממני. אני משתתף כמו רבים מחברי כנסת אחרים בשתי וועדות, יצא איפוא, שיש לי שתי ברירות. או להשתתף באחת מהן, או לקפוץ מוועדה לוועדה. אני מעדיף להשתתף באחת מן הישיבות. לכן, בהתאם לדוגמא זו אנו רואים כיעילות מרחב לישיבות הוועדה, לפחות שעתיים וחצי. אני לכשעצמי אינני מרוצה מן הסידור הזה. אני הייתי מציע לקיים את ישיבות הוועדות ואף את ישיבת הכנסת ביום א'. ועוד הצעה: אם יש לנו שלוש שעות ביום ד' מ-3-7 אני שואל אם מן הנמנע הוא לקמץ בזמן זה ולהתכנס רק לשעה וחצי? כל כמה שיהיה פחות זמן לישיבות המליאה יכנסו פחות הצעות לסדר-היום. ואינני בא כאן להאשים לא את האופוזיציה ולא את הקואליציה. ההצעות לסדר היום באות כסידור פורמלי שיאפשר לאנשים להתבטא ולעשות פרופוגנדה לדעותיהם.

פ. רוזן:
אני צריך לומר שהייתי מוכן לתמוך בהצעתו של חבר הכנסת אזניה, וגם עכשיו אינני רוצה להצביע נגדה. אבל אני צריך לומר שהתלהבותי להצעה זו נחלשה דווקא בימים האחרונים. צדק חבר הכנסת בר-יהודה באמרו שאלה האחרים בשורה הראשונה לעבודתה היעילה של הכנסת, והם, נשיאות הכנסת, ויושבי-ראש הוועדות, הם עצמם מבזבזים הרבה טזמנה של הכנסת. ובשורה הראשונה אני שם לב לייקנות אין כל הצדקה לכך שיש ישיבות מליאת הכנסת לא תתחלנה בדיוק בשעה ארבע. אין כל הצדקה שיש ישיבות הוועדות אינן מתחילות בדיוק עם כל מספר של משתתפים. להכניס קודם כל דייקנות בעבודה.

שנית: גם כיום אינני משוכנע שלא צריך לטל את הפסקות הערב בין הישיבות. חבר הכנסת בר-יהודה הזכיר כבר את יחס הנשיאות להחלטות ועדת הכנסת בשטח זה. בענין זה אומר, כי בתקנון ישנה החלטה המסדירה את ענין הישיבות ואין כל זכות לנשיאות הכנסת לנעול ישיבה לפני השעה הקבועה בתקנון.

בזמן כהונתי בכנסת הראשונה מונה שר אחד על עניני הכנסת. עד היום קורים מקרים שאין המזכירות יודעת מה לעשות מכיון ששר מסויים אינו מוכן לדיון. אני מציע לחדש מנהג זה גם בכנסת השניה.

בפרלמנטים אחרים בעולם נחזים במקרים רבים לקיים את ישיבות הוועדות בעת ובעונה אחת עם ישיבות מליאת הכנסת. על-אחת כמה וכמה שאפשר לקיים באותו זמן את ישיבות המשנה. אצלנו קיים מצב כזה שחברי הכנסת אינם נמצאים באולם הכנסת, ואינם מופיעים לישיבות הוועדות. אני חושב שקצת רצון טוב ימצדם של חברי הכנסת וכושר ארגון מתאים היה פותרים זאת. אנו שוכחים דבר אחד: הארץ היא קטנה, אבל היקף החקיקה אינו שונה במאומה מזו של מעצמה גדולה. בה בשעה שבפרלמנטים אחרים יושבים שבוע שלם אנו מסתפקים בשלשה ימים, ועל-כן אנו נאלצים לגדשם בעבודה.

לדברי חבר הכנסת איכילוב, אני רוצה לומר, כי אני מתפלא שאדם מן האופוזיציה הציע הצעה שהיתה צביכה לבוא מצד הקואליציה. הוא הציע לבטל את ההצעות לסדר-היום.

ע. איכילוב: לא זאת הצעתי, מר רוזן.

פ. רוזן: ההצעות לסדר-היום תופסות אצלנו מקום של אישור-פליציה. הן באות כדי להבהיר בדיון קצר דברים הכואבים לקהל. ההד בעתונות להצעות לסדר-היום הוא לפעמים הרבה יותר גדול וחשוב מדיונים אחרים. אלא, שהממשלה לפעמים היתה צריכה להענות להצעות לסדר-היום. בפרלמנטים אחרים נהוג, בשעה שמעונינים להעלות הצעה לסדר-היום, לא תחילה במגע עם הממשלה ולהבטיח הסכמתה לכך. קורה שלעתיים קרובות מאד סיעות אופוזיציו-ניות משתמשות במכשיר זה כדי להעלות על סדר-היום שאלות חשובות.

מר רוזני: ברצוני להעיר מספר הערות בקשר להצעות לסדר-היום. אין בדעתי להקל בכך על הנשיאות, אלא להסביר פשוט כמשמעו את הקשיים שאנו נתקלים בהם לפעמים. תכנון סדר-היום בכנסת שונה מאשר ברוב הפרלמנטים בעולם. אנו נוהגים להעלות הצעות על סדר היום "מן היד אל הפה". ישנן טענות צודקות בפני רבים מחברי הכנסת, הדורשים לדעת מראש את נושא הדיון. בענין זה מתכוננת מזכירות הכנסת לתלות לוח-הדיונים. אשר לטענת רבים מחברי הוועדה על סיום ישיבת הערב אתמול ב-9.30: אקח לדוגמא את הוויכוח על חוק הפיקוח על מצרכים ושרותים, מיד עם סיום הוויכוח בחוק זה, היינו צריכים להתחיל במספר חוקים בקריאות שניות. נתבקשתי מראש על-ידי המסתייגים להודיע להם אם ידונו בישיבה זו בנושאים אלה או לא, אך גם אחרי משא ומתן עם יושבי-ראש הוועדות ועם המסתייגים לא יכולתי להבטיח את הדבר. נוסף לזה, קבלנו אחר-כך הודעה על-ידי שר המסחר והתעשייה מר דב יוסף, כי בימים ב' וד' הוא יימצא בישיבות הכנסת, ולכן מוטב להרכיב את סדר היום בהתאם לכך. אני חוזר על כך, כי אצלנו מתכננים את סדר היום משבוע לשבוע בנגוד לפרלמנטים אחרים ששם התיכנון הוא לססיה שלמה. ישנם חוקים שגם אצלנו מודיעים עליהם מראש, מספר חדשים קודם, כמו חוק שרות עובדי המדינה. אנו צריכים למצוא דרך מתאימה לתכנון מוקדם. המצב שונה גם בקשר לשרים בפרלמנטים אחרים. לכל נושא יש להם שלשה שרים. שר ושני תת-שר. אם השר פותח בדיון, הוא אינו מחוייב להשאר עד הסוף אלא ממשיכים בוויכוח תת-השרים.

אני חושב שכל דיון באי-יעילותה של הכנסת בתכנון לסדר-היום, לא יועיל אם לא נקשור זאת לכלל בעיית התכנון.

י. כסה: אני רוצה לומר לחבר הכנסת איכילוב, כי האופוזיציה רשאית להתקיף את הממשלה ואת המפסלות התומכות בה בתנאי אחד שהיא תבדוק את עצמה, אם היא בתור אופוזיציה ממלאת את כל מה שמוטל עליה. יסוד הפרלמנטריזם מונה בשני דברים: בפרוצדורה ובמשחק הוגן. לכל שלטון ליקויים ולכל שלטון מעלות. אביא דוגמא את הוויכוח שהתנהל אמש במליאת הכנסת בחוק הפיקוח על מצרכים ושרותים. הוויכוח התנהל לפי מפתח אישי. מה עשו הציונים הכלליים? נרשמו כמעט כל חבריהם לוויכוח. מבחינה פורמלית אין לי כל

שענה, מבחינה משותפת לדאגה לפולמנט אין זה הוגן.

אשר לעצם ההצעה לסדר היום, אני חושב שאם אשב עם חבר הכנסת איכילוב ונבדוק את ההצעות לסדר-היום במשך כל זמן קיומה של הכנסת, יתברר שרוב ההצעות מורכבות מעניינים שהם בגדר שאילתות; מהצעות שהן במהותן משום תכסיס פרלמנטרי להרכיץ בממשלה, ואין בהן דאגה לייעילות התחוקתית. יש גם הצעות אשר מעכבים אותן למשל, עניין העתונות, הפרדסנות ועוד. בשבוע זה נודמן לידי מאמרו של אנגלי המתאר את החיים הפרלמנטריים באנגליה. ואנגליה ידועה כמדינה פרלמנטרית למופת. הוא מתלונן על פרובלימה אשר פשטה במקום, שהפרלמנט אינו מספיק לחוקק חוקים והפך למוסד לדיבורים. יש אם כן בעיות חמורות, המדינה חיה והמוסד המחוקק צריך לטפל בבעיות שונות. חבר הכנסת רימלט בא להשוות את שני המצבים. הוא אומר שהפרלמנט נוצר לדיבורים. נכון, הפרלמנט נוצר לדיבורים, אבל הוא נוצר גם לתחיקה. עיקר חשיבותו של הפרלמנט במדינה צעירה הוא בהקיקת חוקים ולא בדיבורים. על-אחת-כמה וכמה שאנו נמצאים בדיפליציט איום לגבי התחיקה. גם אם נדרוש מן הממשלה לספק לנו יותר חוקים לא תספקנה הוועדות לעבודם. הנה, ועדת הכנסת בחרה בשבוע שעבר בוועדת המשנה לחוקה, חוק ומשפט; מאין יילקח הזמן לישיבות? עלינו למצוא מכסימום זמן לעבודת הוועדות ומכסימום זמן לדון בחוקים. זה היסוד ולפיכך עלינו לחתוך את עבודת הכנסת. הכנסת עומדת בפני פגרה ועדיין לא סיימה את מה שנשאר במושב זה. משום כך באה הצעתו של חבר הכנסת א זניה, להבטיח כתנאי ראשון את עבודת הוועדות בתחיקה.

ח. רובין: מתוך דברי חבר הכנסת כסה משתקפת ההנחה כאילו האופוזיציה היא היא המעכבת את פעולת החקיקה בפרלמנט. במשך זמן שרותי בכנסת אינני יודע מקרה אחד - אולי מקרה אחד ימצא, אך לא יותר - שהאופוזיציה עשתה פעולה שכוונתה באופן אובייקטיבי או סובייקטיבי לעכב את עבודת החקיקה. לפי, בעניין שמפו החקיקה גילתה האופוזיציה מידה רבה של רצון טוב לשתוף פעולה. נכון הוא שהחקיקה זוחלת בצעדי צב והגורם לכך הוא הממשלה. אתן לדוגמא את "חוק ההגנה והבטחון" שהכנסת הראשונה הציעה אותו במקום התקנות האנגליות "דפנס רגיוולשונס". הממשלה לקחה את החוק חזרה על-מנת לעבדו. אך החוק לא חזר. במלים אחרות, הסכים לדברי מר רוזטי, שהכנסת אינה מתכננת פעולתה לססיה שלמה. כי לו היתה לממשלה תכנית ממילא היתה תכנית לכנסת. אני אינני רואה את עיקר האשמה בוועדות. לא היה מקרה שהודיעו על דחיפותו של חוק והוועדה לא התקיימה אותו. תגידו מה משלה שחוקי יסוד חשובים ודחופים - אני בטוח שהוועדה תוציא תוצרת מהירה מאד.

אשר לצורת הדיון בוועדות, מצאתי שאנו מאריכים מאד בנאומים. ישנה צרה אחת לכולנו. כל אחד חושב שהשני יקצר, אך הוא מאריך. חבר הכנסת בן-צבי אמר כי ההצעות לסדר-היום הן מיותרות. אני חושב, ללא פחות צדק אובייקטיבי שהנאומים הארוכים של השרים הם מיותרים. אומר לך חבר הכנסת בן-צבי כי באופן סטטיסטי מתקיימת עכשיו אחת לשבועיים-שלושה שבועות ישיבה עם הצעות לסדר-היום. הישיבה נערכת בסך הכל שערה וחצי שעתים, בתחום זמן זה מדברים שרי המשלה 45 דקות. ובכך מה הדבורים האלה? כאשר קורה שסעיף אחד מתקבל מתוך ההצעות - עניין הפרדסנות למשל - הוא נדחה לזמן ממושך. זה תיכנון בלתי נכון, מבלי להכנס לתוכן הפוליטי של הסעיף.

חבר הכנסת א זניה מציע לקיים את הישיבה ביום ד' בין 4-7 אה"צ. כרגיל אנו מקיימים את ישיבות הוועדות עד שעה 1 בצהריים.

ב. אזניה: הוועדות יושבות ברוב המקרים עד לשעה 2, וכן יושבות משעה 2 עד 4 ועדות משנה.

ח. רובין: אני חושב שהצעת חבר הכנסת אזניה תביא לידי כך שהבית יתרוקן מחברים בעת המושב. ואני אומר זאת מתוך נסיוני, כאחד מחברי הכנסת הנוכחים באולם בעת הישיבה. לעומת זאת, אני מסכים לדברי חבר הכנסת ארוזן לקיים ישיבות ועדות וועדות-משנה בעת ישיבת מליאת הכנסת. כמו-כן אני תומך בהצעתו לקביעת תכנית עבודה מוקדמת.

ז"י.

י. שפירא:

חברי הוועדה העירו הערות שונות בקשר עם שאלה אחת לתיקון עבודת הבית. החברים כולם מרגישים שהענין אינו בסדר. אף אני הייתי מציע להעמיר את כל השאלות המתעוררות לסדר-היום.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

שאלות אלה עומדות כל יום וקשורות לתקנון שאנו עוסקים בו כיום.

י. שפירא:

יש טעם, ואני תומך בהצעת חבר הכנסת אזניה להגביר את יעילות עבודת הבית. ארשה לעצמי לומר מספר הערות בענין זה. ראשית, הכנסת שלנו יש לה כמה וכמה חסרונות לגבי כל הפרלמנטים בעולם. (א) רוב רובם של חברי הכנסת אינם גרים בירושלים. (ב) אי-אפשר לקיים עבודה יעילה במשך יומיים וחצי ואף לא במשך שלשה ימים. אני חושב שהכנסת צריכה לקיים ישיבותיה במשך ארבעה ימים וכתוצאה מכך יצטרכו מספר חברי כנסת להסיק תוצאות ישירות. (ג) אנו כנסת צעירה שעלתה זה עתה על הדוכן, הבונה את מדינתה החדשה, ולאור עובדה זו נובעים הרבה מאד דברים. הכנסת קשורה לתופעות שוטפות, ויש לכך סיבות רבות כל אחת כשלעצמה מוצדקת אבל כשמחברים אותן יוצרות תפקיד קשה מנשוא. אקח לדוגמא את הדיון שהתנהל אתמול במליאת הכנסת: "חוק הפיקוח על מצבכים ושרותים". איננו רוצים לשנות את מצב החיים מיסודו, אלא להלביש לבוש אחר. ואז, מי שמכלכל עניניו בחסכון מסויים צריך לשאול עצמו אם צריך לקחת את הספול הזה בחוק שהוא בכל זאת חוק זמני. אנו בכל-זאת עושים כן וכאן באה האופוזיציה מכל הצדדים.

מה שמציע חבר הכנסת אזניה הוא להתחיל בפרק אחד של הארכת הזמן. לגבי דידי אנו מוכרחים לעשות זאת. אין לנו הזכות להגיד לבוחרינו שאיננו רוצים לשבת ימים מלאים. משלמים לנו משכורת בעד שבוע שלם של עבודה, בעד חודש שלם ואיננו יכולים שלא למלא דרישה זו.

אני חושב שהביקורת שהושמעה נגד הממשלה היתה בקורת קשה, אבל ברובה המכריע מוצדקת. לא ייתכן שלא חבר הכנסת על מה ידובר בישיבה. אין כל מניעה להכנסת תכנית למושב שלם, ואני חושב שהממשלה צריכה להטריח עצמה ולמלא את החסר. הזכיר כבר חבר הכנסת רוזן את ענין שר-הבית. אני לא הייתי חבר הכנסת הראשונה, אולם הייתי קשור לעבודתה, ואני מוצא שתפקיד זה יהיה לעזר רב, וצריכה לבוא תביעה כזו לממשלה. הדבר יועיל גם מבחינות אחרות. כאשר יורד סדר היום מבעוד מועד, תתגלה חוות דעת הקהל שתהיה לעזר רב בעבודת החקיקה. לא כל חוק יש בו עוקץ פוליטי, וגם אם יש בו, הרי מוטב שהדברים יתלבנו קודם. אנו צריכים לראות בתביעה נמרצת לממשלה: אנו דורשים חוקים ופרסומם מבעוד מועד, גם ברשומות וגם בדרכים אחרות: על-ידי הסברות לקהל מפי דוברי הממשלה - בה במידה שהענינים עומרים על סדר היום.

ישנם כמה ענינים הקשורים לאופוזיציה ואף נגעו בהם במידה מסוימת בישיבה זו. עד כמה שאני מבין אין כל כוונה לבטל את ההצעות לסדר היום. אין זה נכון, חבר הכנסת איכילוב, שאף הצעה לסדר-היום לא התקבלה. הרבה מאד הצעות התקבלו. לדעתי, אם מציעים הצעה לסדר-היום ולא מחליטים להעבירה לוועדה - זה מתקבל באופן יעיל ביותר. הנה, למשל הצעת חבר הכנסת רובין לתיקון בחוק הנזיקין. הצעתו ירדה באותו יום כי הממשלה לא היתה מוכנה לקבלה, אולם ניתנה על-ידי כן דחיפה והענין הגיע כעבור זמן קצר לדיון. כמו-כן הציעו הצעת חוק לתיקון פקודת החברות. ההצעה הועברה לוועדה המתאימה. אולם, ישנן הצעות העומדות על סדר היום 4-5 פעמים, הצעות שלא מזמן התקיים דיון עליהן - דבר זה מוריד לדעתי את כל הערך ויוצר את הרצון הבלתי-צודק לביטול כל האינסטיטוציה הזאת. ואנכי לדוגמא את פרשת השילומים מגרמניה. ענין חשוב ומכובד מאד. הצעה שהתנהלו סביבה ויכוחים חריפים מאד. הצעה זו הופיעה 4-5 פעמים בצורות שונות לסדר-היום. דבר זה יש להפסיק. יש להבדיל בין הצעות לסדר היום שיש להן אופי של אינטרפלציה, בין הצעות שהן הצעות חוק ובין הצעות שלא מזמן התקיים דיון עליהן. גם ביחס לאורך ההרצאות צריכה לבוא הגבלה. וביחוד הנאומים של חברי הממשלה. ידוע שהממשלה זכאית להסביר הצעותיה באופן מלא, אולם אם ינוצל הדבר יתר על המידה אביע לכך התנגדות. לא תתכן תופעה כזו של הצעה לסדר-היום במשך 5 דקות תנתן תשובה בלתי מתאימה באופן פרופורציונלי. זה ליקוי רציני הטעון תיקון.

ז"י.

א. רוזאל-נאור:

הצעתו של חבר הכנסת אזניה לערוך את סדרי העבודה של הוועדות ביום ד' גוררת אחריה במילא בעיות נוספות שיש להתעכב עליהן במסגרת זו. הבעיה העיקרית של אי-יעילות עבודתנו אינה נובעת בלי שום ספק רק מתוך זה שאנו יושבים יומיים וחצי בשבוע. בעיה לא תפטר כל-כך מהר גם אם נאריך את זמן ישיבותינו ביום ד' מ-7-4. החלל שנשאר בין סיום הוועדות לתחילת מושב המליאה לא יפתור דבר אלא להפך - יזיק. במקום זה אני הייתי מציעה להוציא לפועל את ההחלטות שקבלנו בוועדת הכנסת בנוגע לביטול הפסקות הערב. אני מציעה גם לקיים את החלטתנו לקיים אחת לשבוע ישיבה עד 11 בלילה. ברור שאפשר למצוא כל יום סיבה אחרת הפוגעת בעבודתה השוטפת של הכנסת, אולם גורמים אלה מונעים את העלאת רמת העבודה לדרגה הדרושה.

חבר הכנסת אזניה העיר בקריאת-ביניים:

מי יושב בוועדות משנה כשהן יושבות? אני יודעת שחברי סיעת חירות משתתפים בהן, והישיבות הן כל כך מרובות עד שאינם מוצאים זמן לקיים התייעצות סיעה. אני חושבת שדווקא האופוזיציה היא שגילתה עניין רב בישיבות הוועדות ובטיפול בחוקים. אלא, שאנו נחלקים בדעותנו ושום חוק לא יצא, וגם כשיצא - לא יפתור דבר.

אשר להצעות לסדר-היום ביום ד' יש לראותן

מכמה נקודות ראות. קודם כל ניתנת בזה אפשרות לחברי הכנסת להפעיל את יזמת החקיקה שלהם. לא כל שטחי החיים במדינה מוגשים על-ידי ההצעות לסדר-היום של הממשלה. ישנם דברים בים שחברי הכנסת, בתוקף היותם נציגי הציבור יכולים להביאם ולהציעם. אילו היתה הממשלה חושבת מלכתחילה לא להוריד את ההצעות לסדר היום הבאות מצדנו - ודאי שהרבה מן התריפות והרבה מן העוקף היו נטלים. אילו תשימו לב למה שקרה בשבוע שעבר בהצעה נקיה מכל דופי אשר הציעה שר החנוך והתרבות. מה היה הפתח הגדולף הרי הרוב למי שיש רוב בבית הזה ואין להניח שהמסקנות תהיינה כל כך מנעיטות לגבי הרוב הזה. מדוע היה צורך לפגוע באופן דרסטי בכבוד השר, או בכבוד הבית ובכבוד כל אדם באשר הוא אדם?

גם הצעה זו הועברה לוועדה, הגב' רוזאל.

ז. טברסקי:

א. רוזאל-נאור:

אני חושבת שלקבל למפרע החלטה - שאסור יהיה להביא את המסקנות אל הבית - דייה. ישנו דבר שקוראים לו "לבור מיטה יפה" - זה מתבטא על-ידי העברה לוועדה, לכן לו הייתם נוהגים ביחס אחר לגבי ההצעות לסדר-היום - גם התוצאות היו אחרות.

חבר הכנסת שפירא הביא לדוגמא את פרשת השילומים

מגרמניה. מה המצב בשטח זה? לו היתה מתקבלת ההצעה הראשונה שהצענו תוך פרק זמן המתקבל על הדעת - ברור שלא היו באות אחריה תוך חודש ימים עד מספר הצעות והכל כדי להחיש את העניין. אמנם, היה בירור על בעיית השילומים מגרמניה. אלא שאחר-כך מצאה סיעתי שיש לאור סיבות שונות לעל הדבר מחדש. מה יקרה אם ידונות בהצעה זו שום? מדוע צריכים לדחות את ההצעה במשך שבעה חדשים. אם כך - מיהו הגורם להשפלת כבוד הבית הזה אם לא כל ההתחמקות ול לו. עוד חוק שסיעתי הציע בסדר-היום בשם "חוק שפת המדינה". ראשית טייל החוק חדשים בסדר-היום וכשהגיע הזמן לדון בו פנה אלי המזכיר שר רוזטל בהודעה שאצא שראש הממשלה מבקש לא לדון בזאת מכיון שהוא חייב ללכת. אני מתוך נימוס בלבד נענית. יוצא מכך, שכתוצאה מכל זאת אי-אפשר לזכות גם לזה. ויש בידי דוגמאות רבות אחרות, כל זמן שתעמדו על נקודת השקפתו של חבר הכנסת בן-צבי שזה מיותר. אמנם, לא הציע בן-צבי הצעה פורמלית להצבעה, זוהי רק הצעה לצמצם.

כמו כן, צדק חבר הכנסת שפירא, שיש להגביל

את תשובת הממשלה להצעה שנומקה במשך 5 דקות. לא אחת קרה שבאותו נושא דברו שני שרים. בסיכום, יש לשנות את היחס לדבר זה הנקרא "הצעות לסדר-היום" הבא לפעמים קרובות לעורר בעיה בעלת ערך צביראלי רב.

ז.י.

א. רימלט:

אנו מטפלים הרבה בתופעות של מצב שאנו חושבים אותו לגמתי מתוקן ואנו מתעלמים מן היסוד. ישנו ליקוי יסודי שבדמוקרטיה הצעירה שלנו עוד לא החליט הרוב איזה תפקיד לייחד לאופוזיציה. זה מקור כל הרעה. אין דעה ברורה ביחס למיעוט, אם לאפשר לו תפקיד-חיוני וקונסטרוקטיבי או להשאיר בידיו את מכשיר הטרדנות. הואיל והרוב עוד לא החליט, משום כך, מתקבל לפעמים הרושם שעלינו להסתלק מכיון שאנו מפגיעים. ומשום שיש הרגשה של עקרות גדולה בדברים שאינם נוגעים למשטר, אלא כל הצעת סעיף בוועדה או בפלנום - ויהיו הנימוקים איזה שיהיו - הם נתונים לכתחילה לביטול. הרגשה זו אינה בריאה לא לאופוזיציה ואף לא לקואליציה. משום כך ההצעות לסדר היום משמשות כאחד מהמפתחות ההכרחיים שבידי האופוזיציה. אך אם ההצעה איננה מתקבלת אנו מעוררים את דעת הקהל, ישנה גם אפשרות של עריכת חשבון פוליטי: אנו הזהרנו אתכם בזמנו ואתם הסרתם זאת מעל סדר היום. נכון, קורה לפעמים שאנו עושים מעט ומדברים הרבה. אך קודם כל תהיה הממשלה לנו לדוגמא בענין זה. שרי הממשלה אינם משמשים תמיד דוגמא נאה לא ברמה ולא בתוכן.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

חבר הכנסת רימלט, אתה חורג מתחום הנושא. בוועדת הכנסת לא פעם היתה מרידות על כך ששרים מרשים לעצמם לתת הערכה על חברי הכנסת, על אחת כמה וכמה שיתנו הערכות על חברי הממשלה.

א. רימלט:

אדוני היושב-ראש, אני מקבל את דבריך ככבוד בר-רב-האי ולא כיושב-ראש.

שנית: הם מאריכים יתר על המידה בדבורים.

אשר להצעות מעשיות, ברור שהציבור רשאי לתבוע מאתנו עבודה יותר מאומצת. חבר הכנסת בר-יהודה הציע בין היתר לדחות את ההחלטה הסופית לשבוע הבא. אני מאיע שמושב הכנסת יתקיים ביום ב' משעה 5 אחה"צ עד שעה 10 בלילה, ללא הפסקה.

י. בר-יהודה:

אני הצעתי הצעה לסדר - אני מבקש שיצביעו אותה תחילה. אך היות ודובר לגופו של ענין וההצעה לסדר יכולה להידחות - אני מציע הצעה אוונטואלית. חבר הכנסת אזניה מציע עוד שעה נוספת לוועדות ושלוש שעות להפסקה, מכיון שהוועדות יושבות כרגיל עד שעה 1.30. אם אקבל את הצעתו - אציע תיקון נוסף: שישיבות הוועדות יתקיימו בשלושה מחזורים. מחזור ראשון מ-11-8, מחזור שני מ-1-11 ומחזור שלישי מ-4-1. כמו-כן אציע לחדש את ההחלטה שהתקבלה בזמנו בוועדות הכנסת בדבר ביטול הפסקות הערב ואי-קיום ההצבעות באותה שעה.

ז. טברסקי:

זה היה נסיון שלא הצליח.

י. בר-יהודה:

זה היה נסיון שלא הפעילוהו.

(ב) על-מנת לאפשר ביום ד' ישיבה של שני מחזורים אני מציע לקיים את ישיבת המליאה בין 4-1. בשעת הצהריים יצאו החברים למזנון כשם שהם יוצאים בשעות אחרות.

ברצוני להעיר לדברי חבר הכנסת שפירא. הוא הזכיר בין יתר דבריו את ענין משכורת חברי הכנסת. דברים אלה פגעו בי מאד ויתכן שפגעו בעוד מצרים כאן. אני חושב שחברי הכנסת או בדים כאן מספר שעות כזה שאין נוהגים בשום מוסד אחר. מתוך נסיוני אני יודע שבלימים ב' וג' אינני עוזב כמעט את הבנין משעה 11 בבקר ועד שעה 12 בלילה, נוסף לזה מתקיימות ישיבות גם ביום א' ולפעמים גם ביום ה'. על עבודת ועדת הכספים מבחינה זו בכלל אין לדבר, זה שיא שאין להגיע אליו.

אני מערער על כך שנאומי שרים ^{ללא} ~~ללא~~

הגבלה ואי-שברו מספר שרים באותו נושא. יופיע בשם הממשלה מי שיופיע, בלבד שתהיה הגבלה לזמן הנאום ולמספר הנאומים. הרי לא יתכן בשום אופן שלשאלתא של 5 דקות תנתן תשובה על-ידי שני שרים. ואחר-כך עוד באים

אותה במידה מספיקה.

נמצא אתנו כאן יו"ר ועדת הכנסת של הכנסת הראשונה, מר הררי. מהי דעתך בענין זה?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

מר הררי:

אני אנסח דברי בצורת אינפורמציה. בכנסת הראשונה בתל-אביב, כשרוב בנין ומנין של חברי הכנסת ישבו באותה עיר, סודרו בסך הכל 5 ישיבות. 2 ישיבות ביום ב', שתי ישיבות ביום ג' וישיבה אחת ביום ד'. אך כדי לאפשר לאלה הגרים במקומות אחרים לחזור לביתם בקט שר התכורה ד"ר יוסף לסיים את הישיבה ביום ד' בשעה 7 בערב. כאשר עברנו לירושלים נעשה הדבר חמור יותר והוסכם שהישיבה היחידה ביום ד' תהיה משעה 2 עד שעה 5, היינו שלא הפחתנו במאומה את מספר הישיבות. היו לזה כמה נימוקים: נמוק אחד שרוב חברי אצאצא הכנסת נמצאים במלונות וחייבים לעזוב את חדרם בבקר. יוצא איפוא שמהצדדים עד 4 היו צריכים להסתובב ברחוב, לכן בא התיקון אשר אינו מפתית במאומה את מספר שעות הישיבה ומצד שני מאפשר לחברי לחזור לאן שירצו. לאחר שקרתה התאונה עם מספר מתברי הכנסת הוחלט בזמנו שחברי הכנסת לא יצאו עם חשכה והקדמנו את הישיבות מ-5-2 ל-2-11. זאת היתה הוראה לרגלי התורף.

לדעתי, היה רצוי לחזור לשעות הישיבות

מ-5-2. על-ידי כך לא יבולע דבר לוועדות. הן תתכנסנה עד שעה 1 בצהריים, ומשעה 2 עד שעה 5 תתכנס מליאת הכנסת. וועדות משנה בין כה וכה כמעט ואינן מתכנסות בין השעות 4-2.

ב. אזניה:

ישנן שתי שאלות משיות שאין להתעלם מהן. שאלת הוועדות ושאלת וועדות המשנה. איננו יכולים להתעלם משאלת ועדות המשנה. בימים אלה התכנסה ועדה שהשתתפת בה שלוש פעמים, מחוץ לימי הכנסת. אני חושב שההפרעה היתה קטנה יותר אילו קבענו את הישיבות בימי כנוס מליאת הכנסת, ועבודת אוועדות המשנה כגורם מקדם מאד של עבודת הוועדות בכלל. אני אינני יכול לראות את שעה 1 כשעה המסתיימת לישיבת הוועדות. אני חושב שלפחות שעה 2 - היא השעה לסיומן. אם נקבל את הצעת חבר הכנסת הררי נפסיד על-ידי כך את הזמן לישיבות ועדת המשנה ביום ד' - והרי העבודה מרוכה. שנית: אל ליגידו לי חברי הוועדה כי אנו מרוויחים רק שעה וחצי בעקבות הסינוור הזה - כי הרי הוועדות מרוויחות על-ידי כך שעתיים וחצי וועדות המשנה עוד שעתיים. לכן אני מבקש לדחות את הצעת חבר הכנסת הררי.

את הויכוח שהועלה כאן בדבר ההצעות לסדר-

היום אינני רואה כוויכוח בין הקואליציה לאופוזיציה. יש שאלות בעלות משקל שהעלו אותן חברי האופוזיציה ואף אני תומך בהן. אף אני מסכים לזאת שוועדת הכנסת תבקש פה אחד את נשיאות הכנסת לא לבזבז את עבודת הכנסת על-ידי הפסקות בלתי קבועות - פרט למקרים יוצאים מן הכלל. הנשיאות תדאג לכן שתמצא בידה רזרבה מספיקה כדי להשלים כל ישיבה. דבר שני: אני מסכים לכן שימונה שר הבית. תביעה זו נוגעת לכל חלקי הבית ולא רק לאופוזיציה. באשר לשאלת סדר-היום אשר העלה אותה חבר הכנסת איכילוב לא אעמוד על כך בפרוטרוט. אגיד רק לאיכילוב שאין להפיץ אגדה שאין לה אחיזה ביחס לגורלן של ההצעות לסדר-היום. אני אומר על אחריות המזכירות, אשר מטרה לי תופס ועיינתי בו. לפי כך היו בכנסת השניה עד פסח 36 הצעות לסדר היום. מזה 20 בדיון, 13 נמסרו לוועדה ו-7 נמסרו למליאת הכנסת. 16 הצעות לסדר-היום הוסרו.

מתוך שבעה אלה שהועברו למליאת הכנסת כמה הגיעו לדיון?

ב. בר-יהודה:

ב. אזניה:

אני אומר לחבר הכנסת איכילוב ולסיעתו, כי הצעות לסדר היום לא תשמשנה כאמצעי פרלמנטרי להכריח את הרוב להענות לדרישות. מדוע? פשוט מאד, כי הודו נמצא על-ידי-כך בלחץ מתמיד לדון בכל דרישה. הוא, בכל זאת יש לו שיקולים יסודיים אחרים.

אותה במידה מספיקה.

נמצא אתנו כאן יו"ר ועדת הכנסת של הכנסת הראשונה, מר הררי. מהי דעתך בענין זה?

היו"ר ד. בר-רב-האי:

מר הררי:

אני אנסח דברי בצורת אינפורמציה. בכנסת הראשונה בתל-אביב, כשרוב בנין ומנין של חברי הכנסת ישבו באותה עיר, סודרו בסך הכל 5 ישיבות. 2 ישיבות ביום ב', שתי ישיבות ביום ג' וישיבה אחת ביום ד'. אך כדי לאפשר לאלה הגרים במקומות אחרים לחזור לביתם בקש שר התחבורה ד"ר יוסף לסיים את הישיבה ביום ד' בשעה 7 בערב. כאשר עברנו לירושלים נעשה הדבר חמור יותר והוסכם שהישיבה היחידה ביום ד' תהיה משעה 2 עד שעה 5, היינו שלא הפתנו במאומה את מספר הישיבות. היו לזה כמה נימוקים: נמוק אחד שרוב חברי אצאצא הכנסת נמצאים במלונות וחייבים לעזוב את הדרם בבקר. יוצא איפוא שמהצדדים 4 היו צריכים להסתובב ברחוב, לכן בא התיקון אשר אינו מפתית במאומה את מספר שעות הישיבה ומצד שני מאפשר לחברים לחזור לאן שירצו. לאחר שקרתה התאונה עם מספר מחברי הכנסת הוחלט בזמנו שחברי הכנסת לא יצאו עם חשכה והקדמנו את הישיבות מ-5-2 ל-11-2. זאת היתה הוראה לרגלי החורף.

לדעתי, היה רצוי לחזור לשעות הישיבות

מ-5-2. על-ידי כך לא יבולע דבר לוועדות. הן תתכנסו עד שעה 1 בצהריים, ומשעה 2 עד שעה 5 תתכנס מליאת הכנסת. וועדות משנה בין כה וכה כמעט ואינן מתכנסות בין השעות 4-2.

ב. אזניה:

ישנן שתי שאלות משיות שאין להתעלם מהן. שאלת הוועדות ושאלת וועדות המשנה. איננו יכולים להתעלם משאלת ועדות המשנה. בימים אלה התכנסה ועדה שהשתתפו בה שלוש פעמים, מחוץ לימי הכנסת. אני חושב שההפרעה היתה קטנה יותר אילו קבענו את הישיבות בימי כנוס מליאת הכנסת, ועבודת אוועדות המשנה כגורם מקדם מאד של עבודת הוועדות בכלל. אני אינני יכול לראות את שעה 1 כשעה המסתיימת לישיבת הוועדות. אני חושב שלפחות שעה 2 - היא השעה לסיומן. אם נקבל את הצעת חבר הכנסת הררי נפסיד על-ידי כך את הזמן לישיבות ועדת המשנה ביום ד' - והרי העבודה מוד בה. שנית: אל ליגידו לי חברי הוועדה כי אנו מרוויחים רק שעה וחצי בעקבות הסידור הזה - כי הרי הוועדות מרוויחות על-ידי כך שעתיים וחצי וועדות המשנה עוד שעתיים. לכן אני מבקש לדחות את הצעת חבר הכנסת הררי.

את הריכות שהועלה כאן בדבר ההצעות לסדר-היום אינני רואה כוויכוח בין הקואליציה לאופוזיציה. יש שאלות בעלות משקל שהעלו אותן חברי האופוזיציה ואף אני תומך בהן. אף אני מסכים לזאת שוועדת הכנסת תבקש פה אחד את נשיאות הכנסת לא לבזבז את עבודת הכנסת על-ידי הפסקות בלתי קבועות - פרט למקרים יוצאים מן הכלל. הנשיאות תדאג לכך שתמצא בידה רזרבה מספיקה כדי להשלים כל ישיבה. דבר שני: אני מסכים לכך שימונה שר הבית. תביעה זו נוגעת לכל חלקי הבית ולא רק לאופוזיציה. באשר לשאלת סדר-היום אשר העלה אותה חבר הכנסת איכילוב לא אעמוד על כך בפרוטרוט. אגיד רק לאיכילוב שאין להפיץ אגדה שאין לה אחיזה ביחס לגורלן של ההצעות לסדר-היום. אני אומר על אחריות המזכירות, אשר מסרה לי תופס ועיינתי בו. לפי כך היו בכנסת השניה עד פסח 36 הצעות לסדר היום. מזה 20 בריון, 13 נמסרו לוועדה ו-7 נמסרו למליאת הכנסת. 16 הצעות לסדר-היום הוסרו.

מתוך שבעה אלה שהועברו למליאת הכנסת כמה הגיעו לדיון?

י. בר-יהודה:

ב. אזניה:

אני אומר לחבר הכנסת איכילוב ולסיעתו, כי הצעות לסדר היום לא תשמשנה כאמצעי פרלמנטרי להכריח את הרוב להענות לדרישות. מדוע? פשוט מאד, כי הודו נמצא על-ידי-כך בלחץ מתמיד לדון בכל דרישה. הוא, בכל זאת יש לו שיקולים יסודיים אחרים.

ז"י

הדרך הפרלמנטרית שאני רוצה בה היא שכל סיעה קטנה, בין אם היא באופוזיציה
ביקש אם לא, תדון עם הממשלה ומפלגות אחרות על-מנת שהשאלה תועלה על סדר-היום
לפי תביעה מוזדקת. לא נאמר אף פעם על-ידי מפלגת מפא"י או מפי דובריה לבטל
את ההצעות לסדר-היום. אין דעה כזו. על ההיקף ועל הממדים ועל מהות ההצעות
לסדר-היום - על זה אני מרשה לעצמי עוד להציע הצעות.

בסיכום אני מציע לא לדחות את החלטה הסופית אצל
לשבוע הבא. אם תתקבל החלטה על סדר הדיונים נמצא/מטילא גם סידור לתחבורה.

א. סטופט:
יש לי הרגשה שיום ד' אינו מנוצל כראוי. הוועדות
כמעט שאינן מתקיימות, הבית ברובו הגדול - ריק. הצעתי
היא לא להחליט היום בדבר, אלא לאפשר התייעצות בסייעות. בתור חומר למחשבה,
אני רואה אפשרות כזו שהמליאה תתכנס לפני הצהריים ואותן הוועדות המתקיימות
תתכנסה אחרי הצהריים.

היו"ר ד. בן-רב-האי:
בקשר להצעתו של חבר הכנסת סטופט, עלי לומר שאנו התחלנו
בדרך זו, אלא שהמציאות הראתה שנכשלנו.

ב. אזניה:
מכיון שנשמעה תביעה לדחות את ההחלטה לישיבה הבאה,
אני מוכן להענות לה בתנאי שזו לא תהיה דחיה לביצוע
ההחלטה. כלומר, נודיע היום שאם תתקבל ההחלטה ביצועה יתול מיום ד' הבא.

היו"ר ד. בן-רב-האי:
אני מצטער לומר שהויכוח היום חרג מהמסגרת של הצעות
חבר הכנסת אזניה. אינני קובע כרגע כל עמדה לגבי אותן
הבעיות שהוזכרו מכיון שהן מופיעות בצורה זו או אחרת בתקנון הכנסת, שאנו
עוסקים בו בכל יום ד'.

עלינו לקבל עכשיו החלטות. קודם כל ישנם מספר דברים
מוסכמים. אנחנו רוב הוועדה מסכים לפנייה אל נשיאות הכנסת בבקשה למצות בצורה
המכסימלית את הזמן, וכן מעלה ועדת הכנסת שוב את בעיית ביטול ההפסקות בין
ישיבות הערב. בענין זה נתקלנו בקושי שכני. הדבר אינו ניתן להגשמה לרגל
חוסר בקצוניות. אני רוצה לציין שעבודת הכנסת אף פעם לא השלימה/העם הסברה
זו. אשר להצעת חבר הכנסת אזניה - הוא הוסיף תיקון. האם חבר הכנסת בר-יהודה
מקבל תיקון זה?

י. בר-יהודה:
אם תתקבל החלטה יש לקבל תיקון זה. אולם ישנם דברים
בלתי ידועים ויש לשקול אותם תחילה.

ב. אזניה:
כדי למנוע את-כך טענה של אי-ידיעה מוקדמת אני רוצה
להבטיח זאת מראש.

א. רזיאל-נאור:
אני מודיעה, שאני צריכה התייעצות עם סיעתי בדבר.

י. בן-צבי:
אני מציע לקבל היום החלטה סופית.

י. שפרינצק:
יש להביא בחשבון גם את הצעת הנשיאות בטרם שמתקבלות
החלטות. מר בר-רב-האי אמר כי הכנסת לא קיבלה אף פעם
בימוק של סידור סלבי. אני אינני מקבל זאת. אם אי-אפשר - אי-אפשר, והערה
זו אינה במקומה. ישנה הצעה לדחות את ההחלטה לשבוע ימים. לדעתי, גם הנשיאות
צריכה לשקול בדבר אם אפשר "להעביר את הסתווקה". נוסף לזה יש גם עוד גורמים
של דינמיזציה.

י. כסה:
אני מציע לבחור ועדת מצומצמת אשר תביא את הצעותיה
לישיבה הבאה ביום ג'. אם לא תתקבלנה כל טקנות נצביע
על שתי ההצעות הקיימות.

ז"י

ועדת הכנסת
3.6.52

ה ו ח ל ט :

ועדה בת שלשה חברים תביא הצעותיה לישיבה הבאה.
חברי הוועדה הם: ב. אזניה, ע. איכילוב, וח. רובין.

הישיבה סגורה.

הישיבה ננעלה בשעה 11.20.